

Postanowienie z 4 grudnia 2000 r., [SK 10/99](#)
**CHARAKTER PRAWNY DECYZJI O PUBLIKACJI OŚWIADCZENIA
LUSTRACYJNEGO A PRAWO DO SKARGI KONSTYTUCYJNEJ**

Rodzaj postępowania: skarga konstytucyjna Inicjatorzy: osoby fizyczne	Skład orzekający: pełny skład	Zdania odrębne: 5
--	----------------------------------	----------------------

Ustawa z 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne, zwana „ustawą lustracyjną”, przewiduje ujawnienie faktów dawnej służby lub pracy w komunistycznych organach bezpieczeństwa, a także tajnej współpracy z tymi służbami – przez osoby pełniące aktualnie ważne funkcje publiczne lub aspirujące do ich pełnienia („lustracja”). Osoby, o których mowa, składają w tej sprawie odpowiednie oświadczenie („oświadczenie lustracyjne”), w którym stwierdzają, czy pełniły służbę lub pracowały w organach bezpieczeństwa. Przyznanie się do wspomnianej służby, pracy lub współpracy nie pozbawia prawa pełnienia funkcji, z którymi ustawodawca wiąże obowiązek lustracji; jego konsekwencją jest natomiast poinformowanie o tym opinii publicznej w formie obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Sankcje przewidziane są natomiast w wypadku tzw. kłamstwa lustracyjnego, czyli złożenia nieprawdziwego oświadczenia (o dopuszczeniu się kłamstwa lustracyjnego orzeka sąd w odrębnym postępowaniu).

Sądem właściwym w sprawach uregulowanych w ustawie lustracyjnej (zwanym sądem lustracyjnym) jest Sąd Apelacyjny w Warszawie, w ramach którego został utworzony Wydział Lustracyjny.

Oświadczenie przyznające dawną służbę lub pracę w organach bezpieczeństwa albo współpracę z tymi organami (zwane niekiedy „pozytywnym” lub „afirmatywnym” oświadczeniem lustracyjnym) składa się z części A, zawierającej dane o osobie lustrowanej i ogólne stwierdzenie faktu służby, pracy lub współpracy, oraz z części B, w której osoba składająca oświadczenie opisuje okoliczności uzasadniające powyższe stwierdzenie. Według stanu prawnego badanego przez TK w niniejszej sprawie do publicznej wiadomości, przez obwieszczenie publikowane w „Monitorze Polskim” podawana była wyłącznie treść części A oświadczenia lustracyjnego.

Opublikowanie – wbrew woli zainteresowanych – w „Monitorze Polskim”, w formie wyznaczonej przez obowiązujące przepisy, obwieszczeń o przyznaniu faktu służby w organach bezpieczeństwa skłoniło Janusza G. oraz Mieczysława K. do wniesienia skarg konstytucyjnych, połączonych przez Trybunał Konstytucyjny do rozpoznania w jednym postępowaniu. Przedmiotem każdej z tych skarg było kilka przepisów ustawy lustracyjnej, które zdaniem skarżących doprowadziły do naruszenia ich praw zagwarantowanych w Konstytucji. Jednym z tych przepisów jest art. 40 ust. 3 ustawy, według którego Sąd lustracyjny podaje do wiadomości publicznej w „Monitorze Polskim” treść części A pozytywnego oświadczenia lustracyjnego osoby aktualnie pełniącej funkcję publiczną.

Skargi konstytucyjne wniesiono na tle następujących stanów faktycznych:

Pierwszy skarżący, Janusz G., złożył oświadczenie stwierdzające fakt pełnienia w 1972 r. służby wojskowej w Związku Wojsk Ochrony Pogranicza. Jako oficer śledczy wykonywał on wówczas czynności dochodzeniowo-śledcze wyłącznie w sprawach o przestępstwa pospolite. Jego zdaniem, nie sposób racjonalnie uzasadnić, dlaczego obowiązek złożenia oświadczenia lustracyjnego obejmuje funkcje dochodzeniowo-śledcze w sprawach o przestępstwa pospolite, podczas gdy obowiązek ten nie ciąży na osobach, które w tym samym czasie wykonywały analogiczne zadania w strukturach Milicji Obywatelskiej (ówczesna nazwa policji).

Mimo to w obwieszczeniu opublikowanym w „Monitorze Polskim” przez prezesa Sądu Apelacyjnego wśród osób, które oświadczyły, że pełniły służbę w organach bezpieczeństwa państwa, zostały zamieszczone imię i nazwisko, a także niektóre inne dane osobowe skarżącego. Treść obwieszczenia nie dawała możliwości zorientowania się, jakiego rodzaju służbę pełnił Janusz G.

Skarżący starał się o otrzymanie na piśmie decyzji o opublikowaniu obwieszczenia w celu wniesienia zażalenia na tę decyzję, ale wyjaśniono mu, że żadna procedura nie przewiduje w takich wypadkach doręczenia ani środków odwoławczych.

Drugi skarżący, Mieczysław K., złożył oświadczenie stwierdzające fakt pełnienia służby w Milicji Obywatelskiej w latach 1944 i 1945 (wówczas MO łączyła w sobie zarówno funkcje policji porządkowej i kryminalnej, jak i funkcje organu bezpieczeństwa). Jednocześnie zainteresowany żądał ustalenia przez Sąd lustracyjny, że do pełnienia tej służby został skierowany przez władze polskiego państwa podziemnego; pełniąc obowiązki komendanta powiatowego MO w jednym z miast, wykonywał zadania powierzone przez władze państwa podziemnego.

Obwieszczenie w „Monitorze Polskim” dotyczące Mieczysława K., podobnie jak w przypadku pierwszego skarżącego, zawierało jedynie informację o fakcie służby w organach bezpieczeństwa państwa. Próby zainicjowania kontroli instancyjnej decyzji o opublikowaniu obwieszczenia o takiej treści – zdaniem skarżącego niezgodnej z treścią jego oświadczenia lustracyjnego i krzywdzącej go – również w tym wypadku napotkały na barierę proceduralną.

Kwestionując przepisy ustawy lustracyjnej, które zdeterminowały kwestionowane przez nich skutki, autorzy skarg konstytucyjnych powoływali się na konstytucyjne zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2) oraz równości i niedyskryminacji (art. 32), a także na konstytucyjne gwarancje ochrony czci i dobrego imienia (art. 47) oraz sprawiedliwego sądu i dwuinstancyjnej procedury sądowej (art. 45, art. 78 i art. 176 ust. 1).

Skargę konstytucyjną Mieczysława K. poparł Rzecznik Praw Obywatelskich, zgłaszając swój udział w postępowaniu (art. 51 ustawy o TK).

Decyzję o umorzeniu postępowania z powodu niespełnienia przesłanek wniesienia skargi konstytucyjnej, określonych w art. 79 ust. 1 Konstytucji, Trybunał podjął większością głosów. Pięciu sędziów złożyło zdania odrębne, nie zgadzając się zarówno z tą decyzją, jak i z jej uzasadnieniem.

ROZSTRZYGNIĘCIE

Trybunał umorzył postępowanie na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK.

GŁÓWNE TEZY UZASADNIENIA

1. W rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, określającym przesłanki prawa do wniesienia skargi konstytucyjnej, orzeczeniami o wolnościach, prawach lub obowiązkach jednostki są rozstrzygnięcia organów sądowych i administracyjnych, które mają władczy charakter i określają sytuację prawną indywidualnie określonego podmiotu – nakładają, zmieniają lub uchylają obowiązki, przyznają, zmieniają lub znoszą uprawnienia albo autorytatywnie stwierdzają istnienie obowiązku lub uprawnienia, jeżeli rozstrzygnięcia te mają znaczenie dla realizacji określonych uprawnień lub obowiązków jednostki; pojęcie to obejmuje także akty polegające na odmowie wydania jednego z wymienionych wcześniej rozstrzygnięć. Orzeczeniami o wolnościach, prawach lub obowiązkach jednostki nie są natomiast czynności faktyczne organów władzy publicznej, a więc działania, które nie mają charakteru aktów prawnych – nie przyznają ani nie stwierdzają uprawnień i nie nakładają ani nie stwierdzają obowiązków.
2. Z analizy przepisów ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne (w szczególności art. 3, 7, 8, 11, 22 i 40) wynika, że zarządzenie przewodniczącego Wydziału Lustracyjnego Sądu Apelacyjnego w Warszawie o skierowaniu do podpisu prezesa tego Sądu listy osób, które w oświadczeniach lustracyjnych przyznały fakt pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa albo współpracy z nimi, podpisanie przez prezesa wymienionego Sądu obwieszczenia i przekazanie go do publikacji w „Monitorze Polskim”, a także opublikowanie tego obwieszczenia nie są ostatecznymi orzeczeniami o wolnościach, prawach lub obowiązkach jednostki w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji (por. tezę 1).
3. W art. 40 ustawy lustracyjnej (jw.) przepisy ust. 3 i ust. 4 dotyczą całkowicie różnych spraw. Przepis ust. 3 nakazuje publikowanie oświadczeń stwierdzających fakt pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa albo współpracy z nimi, natomiast w ust. 4 jest mowa o procedurze weryfikacji prawdziwości złożonych oświadczeń lustracyjnych. Przepis art. 40 ust. 4 nie jest stosowany przy publikacji oświadczeń stwierdzających wspomniany fakt.
4. Samo użycie w ustawie wyrażenia „sąd” nie przesądza, że ustawodawca ma na myśli podstawowe funkcje sądu, związane ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości. Pojęcie konstytucyjne sądu – jako jedyne organu upoważnionego, w myśl art. 175 Konstytucji, do sprawowania wymiaru sprawiedliwości – nie wyklucza powierzania sądom także funkcji spoza sfery wymiaru sprawiedliwości (np. z zakresu administracji sądowej); funkcje te nie mają bezpośredniego związku z konstytucyjnym prawem do sądu, o którym mowa w art. 45.
5. Czynności sądu mające charakter techniczny i administracyjny wykonują organy sądu określone w prawie o ustroju sądów powszechnych, a więc prezesi sądów. Dotyczy to w szczególności czynności związanych z podaniem do publicznej wiadomości treści oświadczenia lustracyjnego w trybie art. 40 ust. 3 zaskarżonej ustawy.

6. Prawo do środka odwoławczego, zagwarantowane w art. 176 ust. 1 Konstytucji, dotyczy jedynie rozstrzygnięć sądowych, nie zaś czynności technicznych, których dokonywanie nie wiąże się ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości przez sąd.
7. Brak odrębnych unormowań proceduralnych związanych z podawaniem do publicznej wiadomości oświadczeń lustracyjnych nie oznacza pozbawienia jednostki środków dochodzenia swoich praw na drodze sądowej. Podstawę ochrony czci i dobrego imienia mogą stanowić w szczególności art. 23 i 24 kodeksu cywilnego (cywilnoprawna ochrona dóbr osobistych).
8. Badając konstytucyjność aktu normatywnego Trybunał Konstytucyjny bierze pod uwagę sposób rozumienia przepisów prawa przyjęty w praktyce i w doktrynie. Jeżeli jednolita i konsekwentna praktyka stosowania prawa w sposób bezsporny ustaliła wykładnię danego przepisu, a jednocześnie przyjęta interpretacja nie jest kwestionowana przez przedstawicieli doktryny, to przedmiotem kontroli konstytucyjności jest norma prawna dekodowana z danego przepisu zgodnie z tak ustaloną praktyką.

GŁÓWNE ARGUMENTY ZDAŃ ODRĘBNYCH

- sędzia Zdzisław Czeszejko-Sochacki:

- W każdym wypadku wątpliwości interpretacyjne muszą być tłumaczone na rzecz wzmocnionej ochrony konstytucyjnych wolności i praw jednostki, a nie przeciwnie.
- Zawężające rozumienie użytego w art. 79 ust. 1 Konstytucji zwrotu „orzekł ostatecznie” nie odpowiada intencji ustrojodawcy, który to użył nowego i ogólnego pojęcia „ostatecznego orzeczenia” po to, aby objąć nim wszelkiego rodzaju końcowe rozstrzygnięcia, podejmowane we wszelkiego rodzaju postępowaniach przed sądami i organami administracji publicznej.
- Bezsporne jest, że skarga konstytucyjna jest środkiem ochrony jednostki w stosunku do organów państwowych, wyposażonych w określone władztwo (*imperium*). Pytanie natomiast brzmi, czy zachowanie takiego organu stanowiące naruszenie konstytucyjnych wolności lub praw zawsze musi przybierać charakter władczego aktu. Z konstytucyjnego określenia „orzekł ostatecznie” nie da się wyciągnąć tak jednoznacznego wniosku. Ostateczność w tym kontekście odnosi się do subsydiarnego charakteru skargi konstytucyjnej, konieczności wyczerpania tych środków prawnych, które w ramach określonej procedury przysługują skarżącemu. Nie ma natomiast podstaw do kategorycznego wniosku, iż wolą ustrojodawcy było określenie w ten sposób jedynie aktów władczych.
- Pogląd TK, że opublikowanie obwieszczenia nie pociąga za sobą żadnych skutków prawnych dla osób, które przyznały fakt pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa albo współpracy z nimi, jest błędny. To właśnie te akty (obwieszczenie i zarządzenie) mogły spowodować naruszenie konstytucyjnie chronionych wolności i praw skarżących.
- W myśl art. 40 ust. 3 ustawy obowiązek podania do publicznej wiadomości treści oświadczeń spoczywa na „sądzie”. Mimo że Sąd lustracyjny jest w takim wypadku wykonawcą decyzji ustawodawcy, jest ostatecznym ogniwem decyzyjnym.

- sędzia Lech Garlicki:

- W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego ustaliła się już zasada, że jeżeli w wyniku jednolitej i powtarzalnej praktyki stosowania przepisu prawnego przez sądy przepis ten nabrał innego znaczenia niż wydawało się to wynikać z jego literalnego brzmienia, to przedmiotem orzekania przez Trybunał jest to nowe, rzeczywiste znaczenie przepisu. Z istoty koncepcji „prawa żyjącego” wynika bowiem, że treść normy prawnej ocenia się na tle rzeczywistości jej stosowania.
- Gdyby w praktyce wykonywania art. 40 ust. 3 ustawy lustracyjnej rzeczywiście, zgodnie z intencją ustawodawcy, występował automatyzm działania Sądu, kierującego do publikacji wszystkie oświadczenia przyznające fakt służby, pracy lub współpracy bez jakiegokolwiek ich merytorycznej weryfikacji, to można by bronić tezy, że zarządzenia o skierowaniu do publikacji stanowią tylko czynności faktyczne i że nie można dostrzegać w nich władczej konkretyzacji sytuacji prawnej podmiotu ani rozstrzygnięcia kształtującego je-

go sytuację prawną. Praktyka stosowania ustawy okazała się jednak inna. Niejasności wielu podstawowych przepisów tej ustawy spowodowały, że art. 40 ust. 3 przybrał w praktyce jego stosowania nowy kształt prawny, uzależniający publikację oświadczeń lustracyjnych od uprzedniego ustalenia, czy publikacja taka jest uzasadniona. Decyzje o skierowaniu „oświadczeń pozytywnych” do publikacji utraciły automatyczny charakter, a zostały uzależnione od uprzedniego dokonania oceny tych oświadczeń i uznania, że istotnie zawierają one przyznanie faktu takiej pracy, służby lub współpracy, których ujawnienia wymaga ustawa lustracyjna. Taka charakterystyka działań przewodniczącego Wydziału Lustracyjnego nie pozwala na ich traktowanie jako tylko czynności faktycznych (technicznych) i odmawianie im przymiotu „władczej konkretyzacji sytuacji prawnej danego podmiotu”, jak czyni to uzasadnienie niniejszego postanowienia. Działania te mają cechy „orzekania” w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, ponieważ: polegają na konfrontacji jednostkowego stanu faktycznego ze standardem wynikającym z przepisu prawnego; przeprowadzane są w wyniku wewnątrzsądowego, kilkustopniowego postępowania; ich efektem jest podjęcie jednej z dwóch – materialnie alternatywnych – decyzji (o publikacji albo niepublikowaniu); podejmowaniu tej decyzji towarzyszy znaczny „luz uznaniowy”.

- sędzia Stefan J. Jaworski:

- Przepis art. 40 ust. 3 ustawy lustracyjnej należy interpretować łącznie z art. 1 ustawy, w myśl którego Sąd Apelacyjny w Warszawie jest sądem właściwym do orzekania o zgodności z prawdą oświadczeń lustracyjnych. Do typowych czynności sądu dotyczących oświadczeń lustracyjnych należy niewątpliwie obowiązek zarejestrowania wszystkich oświadczeń wpływających do sądu. Do takich czynności, polegających także na badaniu, ocenianiu i rozstrzygnięciu, należy: ustalenie czy oświadczenie złożyła osoba podlegająca lustracji, czy dotyczy ono faktów objętych lustracją, czy jest oryginalne, czy zostało złożone na odpowiednim druku (określonym w załączniku do ustawy), czy oświadczenie co do treści i formy odpowiada wymaganiom określonym w ustawie, czy jest kompletne, to znaczy że do określonej treści załącznika w części A dołączono określoną treść załącznik w części B, które treści zawarte w oświadczeniu spełniają wymagania ustawy, wystarczające do publikacji w „Monitorze Polskim”, zdeponowanie do dyspozycji sądu oświadczenia lustracyjnego, zadecydowanie o podaniu do wiadomości publicznej poprzez opublikowanie w „Monitorze Polskim” treści oświadczenia lustracyjnego, sporządzenie stosownego obwieszczenia. Choćby ten przykładowy katalog czynności sądu lustracyjnego ukazuje, że w żadnym razie nie mają one tylko charakteru technicznego, lecz zawierają także typowe elementy sądowych orzeczeń rozstrzygających co do istoty sprawy, w tym wypadku – o prawach osób podlegających lustracji.
- Czynności sądu określone w art. 40 ust. 3 ustawy lustracyjnej, podejmowane jednoosobowo przez przewodniczącego Wydziału Lustracyjnego lub prezesa Sądu Apelacyjnego, są czynnościami procesowymi sądu w rozumieniu kodeksu postępowania karnego. Wbrew odmiennemu stanowisku Trybunału Konstytucyjnego, mają one charakter rozstrzygający definitywnie o prawach i obowiązkach skarżących, uregulowanych w ustawie lustracyjnej. Wobec tego, że ustawa lustracyjna wkracza w zasadnicze, chronione Konstytucją prawa obu skarżących, rozstrzygnięcia sądu, o których mowa w art. 40 ust. 3, mają charakter orzeczniczy o ich prawach i wolnościach konstytucyjnych w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.
- W doktrynie i orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego przyjmuje się zgodnie, że użyty w art. 79 Konstytucji zwrot „orzekł ostatecznie” jest zwrotem autonomicznym, nie związanym wprost z którąkolwiek ze znanych procedur. Ustawodawca konstytucyjny użył tego zwrotu z pełną świadomością jego znaczenia dla oceny podstaw wniesienia skargi konstytucyjnej. Stąd też, skoro obaj skarżący wyraźnie wskazali w swoich skargach orzeczenia sądu lustracyjnego, które w tym stadium postępowania lustracyjnego ostatecznie rozstrzygnęły o ich prawach i obowiązkach, to tym samym uczynili zadość wymaganiom określonym w art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 46 ustawy o TK, skutkującym dopuszczeniem do merytorycznego rozpoznania skargi i wydania wyroku w przedmiocie konstytucyjności zaskarżonych przepisów ustawy lustracyjnej.

- sędzia Andrzej Mączyński:

- W myśl art. 79 Konstytucji jedną z przesłanek warunkujących dopuszczalność merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej jest zastosowanie kwestionowanego w tej skardze przepisu przez sąd lub organ administracji publicznej, ostatecznie orzekający o przysługujących skarżącemu konstytucyjnych wolnościach lub prawach. W świetle dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego użyty w art. 79 Konstytucji zwrot „orzekł ostatecznie” (jak również odpowiadający mu zwrot „prawomocny wyrok, ostateczna decyzja lub inne ostateczne rozstrzygnięcie” użyty w art. 46 ust. 1 ustawy o TK) służy do oznaczenia stworzonego przez ustrojodawcę zbiorczego pojęcia, obejmującego końcowe rozstrzygnięcia podejmowane we wszelkiego rodzaju postępowaniach, a zatem mającego możliwie najogólniejszy charakter.
- Z punktu widzenia art. 79 Konstytucji wystarczy fakt, że w konkretnej sytuacji organ państwowy powołany do stosowania przepisów ustawowych, zajął określone stanowisko w sporze dotyczącym okoliczności ma-

jącej w świetle tych przepisów znaczenie prawne. Przyjęta przez Trybunał Konstytucyjny interpretacja art. 79 Konstytucji zawęża zakres przewidzianego w tym przepisie unormowania.

- Każdy z występujących w niniejszej sprawie skarżących złożył oświadczenie lustracyjne, które z uwagi na swą treść w zakresie objętym częścią A wzoru stanowiącego załącznik do ustawy z 11 kwietnia 1997 r. kwalifikowało się do publikacji, ale zarazem wskazał okoliczności, które jego zdaniem powinny wykluczyć publikację złożonego oświadczenia. Sąd Lustracyjny, któremu oświadczenia te zostały złożone, zajął w tej kwestii odmienne stanowisko, wskutek czego oświadczenia obu skarżących zostały opublikowane. Przewodniczący V Wydziału Lustracyjnego Sądu Apelacyjnego w Warszawie stwierdził na piśmie, że oświadczenia lustracyjne zostały poddane „analizie” dokonanej przez sędziów orzekających w V Wydziale Lustracyjnym Sądu Apelacyjnego w Warszawie, a w wyniku dokonanej przez nich „oceny” podjęto „decyzję” o publikacji oświadczeń. Zespół czynności określonych przez dokonujący ich organ jako „analiza”, „ocena” i „decyzja” wykazuje cechy uzasadniające kwalifikację go jako „orzeczenia” w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, a tym samym i „rozstrzygnięcia” w rozumieniu art. 46 ust. 1 ustawy o TK. Skoro zaś obowiązujące przepisy nie przewidują w tym wypadku żadnego środka odwoławczego, to wykazuje ono również cechę ostateczności w rozumieniu tych przepisów.

- *sędzia Janusz Trzcinski:*

- Wykładni pojęć ustawowych należy dokonywać przede wszystkim w odniesieniu do analogicznych pojęć używanych w Konstytucji. Pojęcie sądu jest w Konstytucji dobrze znane, a jego treść nie budzi wątpliwości. Konstytucja posługuje się tym pojęciem w rozdziale VIII zatytułowanym „Sądy i Trybunały”, a także w wielu innych postanowieniach np. w art. 10 ust. 2, art. 45 ust. 1 czy art. 79 ust. 1. Analiza tych postanowień prowadzi do wniosku, że Konstytucja posługuje się pojęciem „sąd” w znaczeniu konstytucyjnego organu państwa funkcjonującego w obrębie władzy sądowniczej i spełniającego przypisane mu przez prawo kompetencje, w tym przede wszystkim z zakresu wymiaru sprawiedliwości.
- Wobec wątpliwości, jak rozumieć pojęcie „sąd” w art. 40 ust. 3 ustawy, należało sięgnąć także do całego tekstu ustawy i ustalić znaczenie tego pojęcia w innych jej przepisach. Analiza postanowień powołanej ustawy prowadzi do wniosku, że: ustawodawca we wszystkich postanowieniach ustawy używa pojęcia „sąd” w znaczeniu – konstytucyjny organ państwa posiadający określone kompetencje; ustawodawca odróżnia pojęcie sądu od pojęcia prezesa sądu i tam, gdzie chciał jakąś kompetencję przypisać prezesowi Sądu lustracyjnego, uczynił to wyraźnie (zob. art. 21 ust. 1, art. 21 ust. 3, art. 27 ust. 3, art. 32). W przypadku art. 40 ust. 3 ustawodawca użył pojęcia „sąd”, a nie „prezes Sądu”.

Przepisy Konstytucji i ustawy o TK

Konstytucja

Art. 2. Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 10. [...] 2. Władzę ustawodawczą sprawują Sejm i Senat, władzę wykonawczą Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów, a władzę sądowniczą sądy i trybunały.

Art. 32. 1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.
2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny.

Art. 45. 1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.
2. Wyłączenie jawności rozprawy może nastąpić ze względu na moralność, bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny. Wyrok ogłaszany jest publicznie.

Art. 47. Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.

Art. 78. Każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Wyjątki od tej zasady oraz tryb zaskarżania określa ustawa.

Art. 79. 1. Każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.
2. Przepis ust. 1 nie dotyczy praw określonych w art. 56.

Art. 176. 1. Postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne.

Ustawa o TK

Art. 39. 1. Trybunał umarza na posiedzeniu niejawnym postępowanie:

- 1) jeżeli wydanie orzeczenia jest zbędne lub niedopuszczalne,
- 2) na skutek cofnięcia wniosku, pytania prawnego albo skargi konstytucyjnej,
- 3) jeżeli akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał.

2. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 1, ujawnią się na rozprawie, Trybunał wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania.

3. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się, jeżeli wydanie orzeczenia o akcie normatywnym, który utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia, jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw.

Art. 46. 1. Skarga konstytucyjna, zwana dalej "skargą", może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu 3 miesięcy od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.

2. Skargę Trybunał rozpoznaje na zasadach i w trybie przewidzianym dla rozpoznawania wniosków o stwierdzenie zgodności ustaw z Konstytucją oraz innych aktów normatywnych z Konstytucją lub ustawami.

Art. 51. 1. O wszczęciu postępowania Trybunał informuje Rzecznika Praw Obywatelskich; art. 33 stosuje się odpowiednio.

2. Rzecznik Praw Obywatelskich może, w terminie 60 dni od otrzymania informacji, zgłosić udział w postępowaniu.